

Biskop Tor Singsaas

Bispevisitas Følling, Kvam og Stod menigheter.
Nord-Innherad prosti

VISITASFOREDRAG 16. september 2011

Glede og stolthet over bygda si

Glede og stolthet over stedet der en bor, står som overskrift over inntrykkene vi har fått disse dagene under visitasen i Følling, Kvam og Stod.

Takk for gode og inspirerende dager.

Glede og stolthet over stedet der en bor!

Ja! For gårder og grender ligger i et vakkert kulturlandskap her. Og små tettsteder innimellom, med sin særlige historie knyttet til gammel næringsvirksomhet som nå har opphørt. Men dette er levende bygder. En er opptatt av å ta imot framtida med livsmot, håp og optimisme. En viser evne til å forme det liv og den framtid som kommer i mot en. Her har folk i mange generasjoner slitt og strevd. Men livet har også vært fylt av mye glede og stolthet, og da over det en har fått til. Åker, eng og skog har vært skjøttet i flere hundre år. Her står tradisjonene sterkt. Generasjon har fulgt generasjon i å ta vare på viktige verdier som skaper og former liv.

Mange av grendene speiler seg i Snåsavatnet, slik himmelen også gjør. Dette er ikke bare jordvendte bygder. De er og himmelvendt.

For Gud har tatt bolig her. Han har menget seg med oss. Julenatt kom han til jord. Ble som en av oss. Hans ansikt har forsvunnet i mengden. Han er blant de mange. Han er her. Går ved vår side. Usynlig. Han møter oss sammen med vår neste, når vi står overfor hverandre, og sammen med hverandre. Han følger med oss, og står bak oss når vi møter vårt medmenneske ansikt til ansikt.

Når vi ser på hverandre, møter vi «*det hellige*». For Gud har sendt med oss alle «*en hellighet*» som vi står overfor når vi møtes. Vi er utrustet med «*hellighet*» alle som en. Jorda er og «*hellig*». Den skal forvaltes med respekt. For vi hører sammen med den. «Av jord er vi kommet, og til jord skal vi bli. Men av jorden skal vi gjenoppstå.» For Gud puster hver dag sin Ånde i oss. Han gir oss liv.

Kristus lever sitt liv i mengden. Vi kan ikke gripe ham uten videre.

Gud lar seg aldri fange når vi aner ham i den vidunderlig vakre naturen, eller i møte med hverandre. Da er han anonym og taus. Vi fornemmer ham bare.

Men plutselig gjør han et brødregn: Brød og vin blir til Kristi kropp. Da kan vi gripe ham, og få del i ham, og det aller helligste som finnes på jord blir lagt i vår hånd som gave, som gir evig liv.

Folkekirka

Her står folkekirka sterkt.

Folkets livsvev har fått fine tråder fra Kristi liv vevd inn i seg. Her er kristendom lettere gjort enn sagt. En gjør som Kristus, og snakker ikke så høyt om det. Tenker vel heller ikke over dette i det daglige. Budskapet ligger bare der, i kroppene våre. En legger vekt på å være medmenneske. Bygdene og grendene skal være preget av raushet og åpenhet mot hverandre. Dere tar et tak for fellesskapet og for enkeltmennesker. - Stiller ikke bare opp for sine egne, men ser og til naboens barn, og møter dem med vennlighet og støttende innstilling. Guds nåde skal være synlig i bygda. Og den er det når vi lever slik med hverandre. Gud lever så tett på et

menneske, at når vi gjør vel mot hverandre, så gjør vi vel imot ham, og på vegne av ham.

Gud har lagt ut velsignelser i mellom våre hender som vi skal rekke til hverandre. Å være stolt over bygda si innebærer også å bry seg. Men kanskje også bekymre seg for om det gode liv vil fortsette i framtida? Det har vi merket godt, enten det dreier seg om:

- Kornet som holder på å regne bort
- Gårdsbruk som legges ned
- Skolekretser som slås sammen
- Planer for vindmøller i Kvam
- Oppvekstvilkår for barn og unge

Rapporter

Til visitasen er det blitt utarbeidet 3 rapporter, en felles for Følling, Kvam og Stod menighetsråd, hvor soknepresten har hatt hovedansvar for utforming. Og fra Steinkjer Kirkelig Fellesråd hvor kirkevergen har hatt hovedansvaret på vegne av rådet. I tillegg foreligger en rapport fra prosten i Nord-Innherad om kirkenes og kirkegårdenes tilstand, samt rapport angående kontor- og administrasjons-/forvaltningsforhold. Disse rapportene har vært utgangspunkt for vårt arbeid under visitasen. Alle disse blir vedlagt protokollen som blir utarbeidet i forbindelse med visitasen, og som danner grunnlag for oppfølginga etter visitasen.

Vi vil nå gå inn på noen utvalgte tema som vi har hatt til vurdering under visitasen. Jeg viser til protokollen mht totaliteten i visitasen. Denne vil foreligge som offentlig dokument om noen uker.

Gudstjenesteliv

Når vi er samlet om Ord og sakrament i gudstjenesten så er Gud midt i mellom oss. Det er Gud i Jesus Kristus som skaper kirka. Når vi er samlet om Ordet, dåpen og nattverden, er Gud midt i mellom oss. Det er ikke kvaliteten på oss mennesker som avgjør om vi er en rett menighet eller ikke. Det er alene Kristus. Når Han er her, og vi er samlet omkring Ham, da er vi en sann kirke. Et nådens fellesskap. Kristus åpner opp for alle. Ingen skal holdes borte fra ham.

Derfor er gudstjenesten umistelig for oss. Den er det viktigste i menighetens liv. Her skal vi samles alle, uansett hvem vi er, og hva vi har gjort, hva vi mener. Vi skal være her fordi det er vår skaper og frelser som ønsker å være sammen med sine. Han gir seg selv til oss.

Her søker folk til kirka når de har en grunn til å gå i kirka. Når det er dåp, konfirmasjon, vigsel, begravelse. Og på høytidsdagene.

Vi hadde en svært givende kveld sammen med menighetsrådene hvor vi særlig samtalte om gudstjenesten. Vi vil fra 1. søndag i advent får en ny gudstjenesteordning for Den norske kirke. Den tar sikte på å skape gudstjenester som involverer den enkelte i mye større grad enn det vi har hatt til nå. Det er tre hovedkriterier som legges til grunn i den nye gudstjenesten: Stedegengjøring, involvering og fleksibilitet. Og jeg vil for egen regning tilføye et fjerde kriterium som er viktig iallfall i Trøndelagsbygdene: gjenkjennelse.

Jeg vil utfordre menighetsrådene og presten til å arbeide videre for at folk langt oftere «har en grunn til å gå til gudstjeneste». Det er viktig å skape gudstjenester som vektlegger livet til de som bor her. En må bli berørt i sitt eget liv i gudstjenesten.

Den nye gudstjenesten er tenkt å gi impulser til at flere blir deltakere, både gjennom at f.eks. bygdas kor og musikere utfordres, og at enkeltpersoner og grupper kan delta f.eks. i tekstlesninger og i forbønn.

Det er anbefalt å etablere små gudstjenestegrupper sammen med prest og organist for å utvikle dette. Menighetsrådene utfordres til å finne en tjenlig arbeidsform som fungerer i disse tre soknene som har felles prest. Et felles gudstjenesteutvalg for alle tre menighetene?

Jeg vil takke menighetsrådene for samtalen onsdag kveld i Føllingstua hvor vi kom med flere gode innspill til dette.

Å legge stor vekt på gudstjenesten og et variert gudstjenestetilbud vil være en viktig strategi for framtida for de tre menighetene.

Menighetsrådene har fått frihet til å arbeide med ny gudstjenesteordning i den takt som er den rette her.

Soknepresten har og i sin rapport kommet med en ide om «et mer tilpasset kirkeår» for menigheter som ikke har så mange gudstjenester gjennom året. Jeg imøteser at dere arbeider mer med denne problemstillingen, og at dere kan fremme det som et prosjekt som biskopen kan godkjenne.

Ansatte

Vi har hatt eget møte med de ansatte. De har en høy motivasjon i tjenesten sin. Å ha sitt arbeid i kirkehus og på kirkegård er spesielt. Kirka er «Helligstedet» og kirkegården er «Gudshagen». En møter andre sider av menneskene her. Dette preger tjenesten til kirketjeneren, graveren, den som rengjør i kirka, prest, organist og klokker.

Jeg er svært tilfreds med at Fellesrådet har etablert felles administrasjon og kontor i Steinkjer. Dette legger grunnlaget for et større arbeidsfellesskap, selv om særlig de mindre stillingene er knyttet til de enkelte sogn.

Medarbeideromsorgen er sentral. Her er kirka forpliktet på lov og regelverk som i samfunnet ellers.

Jeg vil særlig understreke betydningen av medarbeidersamtalen som skal sikre at den enkelte medarbeider på særlig vis blir gitt oppmerksomhet av arbeidsgiver, henholdsvis prost for soknepresten, og kirkevergen for de ansatte i fellelrådsområdet.

Frivillighet og dugnad

Den rike frivillighetskulturen har imponert oss. Den er en stor kvalitet for bygdene her. Den viser at folk har tro på lokalsamfunnet sitt og ønsker å gi av seg selv for det. Slik blir du og et rikere menneske. Den som gir av seg selv, får dobbelt tilbake.

Vi har vært på Frivillighetssentralen og på samfunnshuset og idrettshallen i Binde. Et fantastisk prosjekt i seg selv. Det er en rik tradisjon for dugnad både i forhold til store og små prosjekter i bygdene.

Her er også mye frivillighet og dugnad knyttet til kirkehusene og kirkegården. Disse hører bygdesamfunnene til. Derfor skjer utvendig maling av For kirke på dugnad, innsamling til nytt golvteppe i Følling kirke, vedlikehold av ulikt slag og nyanskaffelser. At garasjen til presten ble reist på dugnad er virkelig bemerkelsesverdig. Folk stiller opp.

Frivillighetskulturen må pleies. Det er viktig at vi rett ofte løfter den fram som noe av det mest verdifulle med våre bygdesamfunn. Det er en kvalitet som er underkommunisert, og som en må holde fram som «lim» i lokalsamfunnet, og som er inkluderende og fellesskapende. Det er god grunn å si at dugnadskulturen er en viktig grunn for å velge Stod, Kvam og Følling som bosted.

Kirkene

Kirkehuset er bygdas vakreste hus. Det skal stå åpent for alle. Og dere viser her i menighetene at kirka og kirkegården betyr mye. Den omfattende dugnadsinnsatsen viser det til fulle.

I møtet med Steinkjer Kirkelig Fellesråd drøftet vi kirkenes og kirkegårdenes tilstand. Det er utarbeid en omfattende tilstandsrapport for alle kirkene i Fellesrådsområdet, inklusive Følling, Kvam og Stod kirker.

Det er lagt opp til en god og langsiktig vedlikeholdsplan for alle kirkene.

I møtet med Fellesrådet og Steinkjer kommune framholdt vi at det er viktig å finne en god balanse mellom de offentlige bevilgninger og dugnadsinnsats. Det offentlige må ikke spekulere i den lokale dugnadsinvesteringen ved å bevilge mindre enn de bør og skal. Samtidig er det viktig at det fortsatt blir gitt godt rom for frivillig innsats omkring «vørding» av kirke og kirkegård, fordi det skaper tilhørighet og positivt medeierskap.

Barn og unges oppvekstvilkår

Vi lever i en brytningstid. Det trygge og oversiktlige livet på bygda er under press. Det merkes også blant barn og unge. Dette har vært fokus i samtalene både på Brandheia Villmarkssenter og i samtale med Steinkjer kommune.

Vi hadde samtale med lærere på Kvam skole om samarbeid kirke/skole, samt om verdier i skole og samfunn.

Vi har «all verdens muligheter» i dag. Tilbudene er mange. «Mono-kulturen», den ensartete kulturen på bygda utfordres av sterke inntrykk, ikke minst gjennom de sosiale mediene. En stor verden «har rykket tett inn» på oss. Er det slik at vi har muligheter til å skape vårt eget liv som ingen generasjoner før oss? For de som klarer å utfolde seg i «de mange-muligheters liv» kan det synes å være forlokkende? Men hva med de som ikke makter det? Ikke få sliter med livet, og blir stemplet som «tapere». Vi lever på mange vis i et nådeløst samfunn. Mange av oss lever våre liv i krevende sosiale systemer som det er vanskelig å leve meningsfullt og godt i.

Vi ble presentert for svært urovekkende tall fra barnevernstjenesten i Steinkjer kommune. Kommunen har økt ressursene voldsomt innenfor denne sektoren de siste årene. Skolene merker og store utfordringer i forhold til enkeltelever. Vi taler om omsorgssvikt, mobbing, rusmisbruk i familien. Og vi må merke oss at det synes ikke å være forskjell på *by-delen* og *bygde-delen* i Steinkjer kommune.

Det er behov for samtale om normer og grunnleggende verdier. Vi må finne egnede arenaer for å drøfte disse problemstillingene i bygdene. Dette ble etterspurt flere steder. Og en ville ha kirka inn i denne samtalen.

Jeg utfordrer menighetsrådene til å ta initiativ for å finne gode arenaer for en felles samtale om normer og verdier som må til for at Følling, Kvam og Stod med sine bygdelag og grender kan gi gode oppvekstvilkår for barn og unge. Likeså at det er gode lokalsamfunn å leve i for voksne og eldre.

Konfirmanter

Kirka har i mange generasjoner vært god på 14-15-års fasen. Konfirmasjon har vært en viktig overgangsrite fra barn til voksen. Men noe har endret seg. En går ikke ut i arbeidslivet lenger ved 15-årsalderen. Nå er det mer en overgangsrite fra barn til ungdom. Men det er ikke mindre krevende å være 14-15 åring i dag enn tidligere. Nå er det mange som lever i en brytningsalder hvor det er viktig å ha trygge voksne mennesker å kunne forholde seg til. I kirka har vi slike. Og vi er svært takknemlige for de mange som deltar i konfirmantarbeidet. For konfirmantene tilhører ikke lenger

bare presten. Nå har menighetsrådet et viktig medansvar. Her er det nær 100 % oppslutning av 9. klassekullet til konfirmasjon. Imponerende. Det sier mye om kirkas rolle.

Men vi ser at det er viktig med god kvalitet på konfirmantundervisningen for å kunne holde det høye deltakernivået.

Og det leder meg inn på neste punkt som er:

Trosopplæringsreformen

Den kommer før eller seinere også til Nord-Innherad prosti. Det vil gi økte ressurser, med dertil nye og spennende utfordringer for menighetene. Trosopplæring er viktig. For budskapet, Jesusfortellingene må gjentas og gjentas. Den kirke som ikke overleverer, vil ikke overleve.

Men dette skjer allerede her, og ikke i liten grad, gjennom dåpssamtaler, utdeling av 4-årsbøker, konfirmantundervisning, og de mange møter som prest og kirkelige ansatte har med enkeltpersoner og grupper.

Takk

Takk for en god og inspirerende visitas, for stor gjestfrihet og vennlighet. Vi har hatt et meningsfullt arbeidsfellesskap disse dagene. Vi har sett og hørt mye. Vi har samtalt mye. Vi har møtt hverandre ansikt til ansikt. Vi har tatt i mot hverandre som medmennesker i Jesu Kristi navn.

Takk til sokneprest Per H. Andersen som har nedlagt et stort arbeid sammen med menighetsrådenes ledere og medlemmer. Takk til kirkevergen og Kirkelig Fellesråd i Steinkjer.

Takk til alle ansatte for tjenesten dere utfører, synlig som usynlig.

Takk til ordføreren i Steinkjer for den gode måten han møter kirka på sammen med sine medarbeidere.

Til sist takk til fung. prost Harald Tveit som alltid er en god rådgiver og medarbeider, og til rådgiver Olav Dahle Svanholm som har vært til god støtte for oss under visitasen, og som har ført protokollen i pennen.

Må Gud velsigne Følling, Kvam og Stod menigheter.